

ادبیات عمومی و تجربی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۵

سنه : ۲ ۲۹ ذالحجه ۱۳۳۶ جمعه ايرتسی ۵ آشرین اول ۱۹۱۸ نومرو — ۸۸

اسلامیت مانع ترقیمیدر ؟

[بوندن بر چوق سنه اول (ارنه‌ست‌ره‌نان) اسلامیت علیهنده پک شدید بر قونفرانس ویرمشدی . وقتنده پک چوق قیل و قالی موجب اولان بوقونفرانسی نامق کال پک مرحوم (رد ره‌نان) عتوانلی نفیس بر رساله‌سنده ، روسیه علمای اسلامیه‌سندن بر ذات عالی‌ده (پترسبورغ) ده منتشر کتابنده رد ایتشلردی . شو صوک رساله مرحوم احمد مدحت افندینک همتیه اسامزه نقل و (ترجمان حقیقت) معرفتیه نشر ایدامشدی . بوندن چند سنه اول جلال نوری پک‌ده بو مبحثی تعمیق ایتش و بیوک بر جلد وجوده کتیرمک‌اوزره من حیث‌المجوع اوتوز سکز صحیفه یازمشدی . فایت قیمتدار اولان بواثرک اکالنی جلال نوری بکدن رجا ایتدک . کثرت مشاغلدن و بوبابده‌کی تتبعاتنک مدت مدیده سبکته‌یه اوغرامسندن طولای بورجامزی مع‌الاسف اسعاف ایده‌میه‌جکنی سویلیدی . ناقص اولمقله برابر محتوی بولندینی دلائل علمیه ایله (ارنه‌ست‌ره‌نان) ه قطعی برضربه تشکیل ایدن مذکور اثرک منسی قالمسنه کوکیز قائل اولدیغندن نشرینی قارئینمز ایچون فائده‌لی کوردک . اسکی اسلوب و املا تعدیل ایدله‌مشدر . احمد ساقی]

کچن عصرده [ابن رشد] فلسفه‌سنه مدونی [ارنه‌ست‌ره‌نان] ، صوربونده ه ۲۹ مارت ۱۸۸۳ ده «اسلامیت و علم» موضوعلی بر قونفرانس ویرمیش ، و ، خبلی قیل و قالی موجب

و بریوردی. خسته اند نکس ایندی برآز ایاشیرکن اسپانیول نزله سنه چوتولدم. شمدی کوردیکر
کی ضعیف، مصی و خیرچین اولدم. آتیم اوزمه مک ایچون برشیته قازیشایور ایچ صفینتسندن
هرکون سواقلردیم باشقه تورلو دفع غم قابل اولایوو. واپور اسکله یاناشیرکن آیاغه قالدی.
بن چوق متأثر اولشدم او خفیفله مشدی. کدرینه یواش یواش ایشانلره منحصر بر سکون تسلیته
صوک سوزلرینی اکیل ایندی.

— فاضیل اولسه - دیدی - برکون تکرار بکعودت ایدم جکدر. صبر لازم. بنم کی قادینی
طشردده نروده بولاجق؟....

برامید وانتظار اونک خسته و اراده سز کی روحنه و بریطهن تسلیر آراسنده تلقین ایدیلرک
مونس بر قناعت حسییه حالنده تقرر ایتمش اولدوغی اکلاشیلیوردی. وداع ایدمک آیریلدی..
میهوت قالمشدم.

برقاج کون صوکر خاغم غایت عتشم برآوالله بک و غلنک کیراق و آچق کوردوکلای برآرا به سنده
اطرافه عین انتظارلی کوزلره نکه انداز اولورکن یته تصادف ایتدم.

شهر محی المیه

[کونستاولوبون] آتارندن :

فرانسه اختلالی و روحیات انقلابات

مجالسمه مشهور افراط و تفریطک صورت تفسیری. — مشترک حساباتک بر واحد قیاسی
ایله وزن و تخمین دثرة امکاده اوله ایدی، معروض قالدیلری محولات. رسم خطی ایله کویستریایر
و دینه بیلیردی که : منادی تحریکاته تابع اولان مشترک حسابات ابتداء غایت بطی بر صورتده متأثر
اولور، بالاخره بوقوة تأثیریه بر سرعت فوق العاده اکتساب ایدر و نهایت عینی شدتله زوال بولور.
بر سبب منادی تأثیراتی تحتیده اولان بعض حساباتک سرعتله غلبانه کلهلری سر و حکمتی ایضاح
ایتمک قولای دکلد. شوقدر وارکه، روحیات قوانینی، فن و مخایکی دسانیرینه تشبیه ایدیلر بیلر جکارندن
و منادی بر صورتده اجرای فعالیت ایدنی بر طامل، قوه محرکه نک تزایدینی موجب اولدیفندن هر طاله
لایق قطع بر سبب تأثیر آلتنده بولان حساباتکده بو تزاید قاعده سنه تابع بولندیفی ادعای دزمیان
ایتمک یارکاش بر ملاحظه دکلد. جر انتقال قواعدی احکامجه سطح ارضه دوشن بر جسم ایلمک
تأییده اون، ایکنجیده بکرمی اوچنجیده اوتوز الخ الخ مترو بر سرعت اکتساب ایدر. بناء علیه
بوسرعتی تزاید ایتمک، اوجسمی دها یوکسک بر نقطه دن دوشورمکه قابلد. حساباتک قوه تأثیریه سی،
تزاید سرعت نقطه سندن جر انتقال دیاتورلرله قابل ایضاح ایدمده، حساباتک بردنره قوه تأثیریه سنک
کیفیت زوالی منحصرأ بر قاعده لک دلاتیله تفسیر ایدیلر. بونک ایچون روحیات اساسلرینه ارجاع
نظر لازمد. بیلورز که سرور و ملک بر حدودی وارد و شدتلی تأثرات، محسسانی ابطال ایتمک
خاصه سی حائر. کذلک تشکلات بدنییه سر، - اوزون بر زمان دوام ایتمک شرطیله - سرور
و کدرک آنجق محدود بر نقطه منتها سنه تحمل ایدم بیایر.

محاسنك صدرند، بعض قسم حساباتك سرعت زوالتی تحقیق ایدنلر ، شوراسنی نظر دقتدن دور
طوتمایلدنلرکه قوت ویا نفوذ اعتباریلله محاسبه حاکم اولان فرقهك یانی باشنده ، حساباتی لایق اولدیغی
درجهده انکشاف ایدمه ییل دیگر فرقهلرده موجوددر ؛ حاکم اولان فرقه ، لاعلی التعین بر حادثه
ویا بر سبب اوزرینه بر آرز ضمه دوچار اولنجه ، فرق مخالفهك نظراعتباردن ساقط اولان حساباتی
موقع حاکمیتی احراز ایدمه ییلر . [مونتانیار — طاغلی] لر بونك آجی تجربه سنی کوردیلر .
عناصر مرضیه و رمزیهك تکاملنی وجوده کتیرن دساتیر ایله حادثات مادهك تابع اولدقلری
قوانین آره سننده بولنان وجود مشابتهك سطحیدر . بو وضعیت ، فعالیت دماغیه حقنده کی جهالمن
آزالنجه به قدر بالضروره دگیشمیه جکدر .

فرانسه اختلالی — منشای —

مورخینك اضمحلول عقیده کی مطالعاتی . — فرانسه اختلالی حقنده در میان اولنان مطالعات
تناقضلر و غریب مباحثلر ایله دولودر . بو هنکامه دنبری بر عصر کچدیکی حالده حالا بو خصوصیه
بی طرفانه محاکمه کیریشمك عذیم الامکان کی کورومکده در . (دومه ستر) ك فکرینه کوره فرانسه
اختلالی بر « کار شیطانی » در . زمانهك (ژاقوبین) لری بونی نوع بشرك آهنك و انتظامنی
تأمین ایدن بر حادثه متعینه حد اتمکده درلر . فرانسه ساکن اجنبیلر اختلالی ، مباحثه آره سننده
موضوع بحث ایدمیه غیر جائز بر حادثه تاقی ایدیورلر .
فرانسه اختلالی حقنده در میان اولنان مطالعات آره سننده کی مباحثلردن طولانی استرابطه میلدیر .
حتی مورخینك بهخلری ده بر مدت بونی تاریخك اگ مشغوم و منحوس بر حادثه سی ، دیگرلری ایسه
اك شأن آور بر وقعه تاریخیه کی تاقی ایدمه جکدر . دور اختلالی یازانلر ، کمال بی طرفیه انقای
وظیفه استدکربنه قائم اولدق ، اکثرینه متناقض نظریه لری مدافعه دن بشقه برشی یامامش اولدیلر .
بومتباین نظریه لری مثبت وثائق يك چوق اولدیغندن ، مؤلفلر شعوری ویا غیر شعوری اولدق
مختلف نظریات حقنده حامل استدکری قناعت کوره سرد مطالعاته بونك برمه رات بولدیلر .
اختلال مورخلرندن (نی تهر) ، (کی نه) وحتی ، دهاسنه رغماً (میشله) بیله ، بونکون خاطره
انامدن حادثه سیلانش بر موقعه درلر . فی الواقع بونلر ، بکده قاریشقی اولیان تاریخده تقدیر نظر سنی
اورتیه چیقارمشلردر . (نی تهر) اختلالی ، برچوق عصر سورمش اولان مطلقیتك ، و (ترهیب)
دورینی ده ، استیلای اجانبك بر نتیجه طبیعیه یی اولاق اوزره تاقی ایدیوردی . (کی نه) ، ۱۷۹۳
طاشقینقلریخی استبدادك بر تاساسی کی کورمکده وشوقدر وارکه (قوئوانسیون) استبدادینی لزومسنر
و اختلالک نتایجنه بر مانع فرض اتمکده ایدی . (میشله) به کلنجه : مشارایه ، اختلالی خالق
طرفندن وجوده کتیرلش بر اثر کورسور ، کوزلری قاماشمش اولدیغنی حالده بونی صونک درجه تقدیر
و تحسیندن منع نفس ایدمه میوردی ، بعض مورخلر بو اثری تعقیب ایتدیلر .
(نه) ك اثری مؤلفات تاریخیهك جمله سنی کولمکده بر اقدی . کرچه مشارایه ذخی اولنجه
حساباته مغلوب ایسه ده اختلال نورینك بر چرق اقسام وصفحاتی مجهولیتدن قورقارمشدیر . هر حالده
رجوده کتیدیکی اثر يك چوق زمان ده درجه نفوذنی محافظه ایدمه جکدر .

(نه) ك اثری غایت مهم اولقله برابر بعض نقائصده حاویدر . مؤلف ، اشخاص و وقایعی
يك مکمل صورتده نقل اتمکده ایسه ده بونلری کندی منطقی دأره سننده محاکمه قالمششدیر .

مشارالیه تعریفات و توصیفاتده صوگ درجه موفقی اولمش و بالعکس محاکات و توضیحات خصوصیه کنیدی شخصی روحیانه تبعیت ایدهرک خطایه دوشمشدر . مؤلفلرک بیاناتنه اشتراکله بزده دیرزکه : (تەن) احوال و رقابله ایمانه قدر نفوذ ایتشمشده بولری یا کاش ایتشمشدر . اثرک نه قدر اهمیت حائز اولدیغنی اکتلامق ایچون (سوربون) معاملرندن (تولار) طرفندن مؤلف هلمنه بز اعتراضنامه تحریری ایچون ایکی سنهک برزمان صرف ایدلایکنی سوبلک کافیر . غریبدرکه معترض (تەن) ک خطالری اورتیه چیقارمقه ارغراشیرکن . مؤلفدن بک فضلہ برنستیده یا کاش محاکمله دوشمشدر . (قوشەن) ، (تولار) ک مدار ادعا اولهرق استعمال ایتکی وثائق تاریخیه اوزرینه بنای فکر ایتک حائز اولدیغنی سویلیور . فکرمنه قایرسه (تەن) حقندە شمیدی به قدر وجوده کترین تنقیدلرک هیچ بری نام برماهیت عامیه بی حائز دکلدیر . (تەن) ک اک زیاده تتبع ایتدیکی مسائل اختلال زماننده اهلینک وسرآمداتک اشغال ایتدکاری موقع واینادقیری رولدر .

اهتمول وقضا و قدر نظریه سی . — اختلالک مدیحه ویا لغت خوانی اولانلر ، حادثات اختلالیه بک ظهوری قضاوقدر نظریه سنک ایجاباتی اولهرق قبول ایتکده درلر . مورخیندن (اهیل اولی وی نه) (تاریخ اختلال) نام اثرنده دییورکه :

«هیچ کیمسه بو حادثیه مانع اوله سازدی . بناء علیه بو اوغرورده فدای جان ایدنلر ایله بو احواله سعیت و برنلری تنبیح ایتک طرغری دکلدیر . حادثاتک طرز جریاتی ، طبیعت اشیاک ماهیت اساسیه سی دیکشدر بک هر حالده قوه بشرک فونده در . » (تەن) دخی بو نظریه به منایل کورینبور . اختلالک نتایجنه قاوشو اظهار بعض وعدواتدن منع نفس ایدمه من برچوق مؤلفین متأخره قضاوقدر نظریه سنک طرفداریدرلر .

(سورمه) دییورکه : اختلالک جهات خصوصیه سی تحقیقی ایدلکده کاذ سنک شایان استغراب اولدیغنی حالده برانستجام ایله یکدیگرینه مربوط بولندیغنی اکتلامقده در . « مشارالیه ، برقسم مؤلفینک فکر نیجه مدخول ، دیکر لرینک نقطه نظرندن اوروپا عالمی یکیدن تنبیح خاصه سی حائز بر حادثه اولقی اوزره تلقی ایدیل اختلالک ، هر حالده — دیکر غرب و شایان حیرت اولورسه اولسون — تولید ایتدیکی نتایجک ادوار ساقه بک رساله ، وثرانی اولدیغنی درمیان ایدیور .

(کزو) ده ، بفر حق فرانسه اختلالک البکتره نککته مشابه اولدیغنی اثباته داعی اولمش و بونک غایت طبیعی و هر درلو احوال غیر معتاده دن معری بولندیغنی فکرینی سرد ایتشدیر . مشارالیه بوبلده شو مطالعاتی بورونیور :

« کرک انکتره و کرک فرانسه اختلالی ، وقوعات و حادثاتک جریاتی هیچ بر صورتده دیکشدر برمدی کی ، حدوشندن اوله غایه مطلب اولان نتایجی تولید ایتکدن بشقه برشیته وجود و برمه مشلدر . هرایکی اختلالک منشأی ، و ، حق تصرف ، اداره ، حریت نقطه نظرندن وضع ایتدکاری اساسات تتبع اولندقدقده کوریلورکه آسوده دیکیکمز زمانلرده بیه مصادف اولان دساتیرین بشقه برشی دکلدیر . « فکرمنه بک مطالعات ، نتایج مستحصله بک ، حادثات سابقه دن متولد بولندیغنی قاعده سنک خلاصه یدر .

مقدرات تاریخیه نظریه سیه حادثاتک تفسیریه تشبث طوغری دکدر . فی الواقع تاریخ برچوق
 ایجابات ایله دولو ایسه ده ، ظهوری هیچ لازم اولیان بر طاقم احوال ده موجوددر . (ناپوئون)
 ساحه امکانه چیقینی حالدیه مسلککنده کندیسنه مانع اوله حق آتی و تعبی پالذات حکایه ایدیور
 و ۱۷۸۶ تاریخنده برکون دکزده بوغولق اوزره ایکن حیاتی آنجق برصیقاق سایه سنده قورتاردینی
 یازیور . (ناپوئون) اوزمان اولمش اولیدی ، بشقه برجنرالک دیکتاتورلقی موقعی احراز ایتی
 ممکن ایدی ؛ فقط اونک شانلی و مظهر اردولری بوبله اورده پایختلرنده جولان ایده جکمییدی ؟

فی الواقع قرآنیه اختلاقی ایجابات مقدره دن مد ایتک جائز ایسه ده هر حاله یکی بر غایه ایله
 مشبوع اولان و بشری اداره ایدن اقتصادی و سیاسی برچوق اساساتی اکلامیان نظریاتجیرلک حرکاتی
 سوء تفسیردن توق لازمدر . بونلر قواعد و اساسات مذکوریه بیامیه رک نظر اعتیاره آلماش
 اولدقلرندن حقایق احوالی اصلاحه سعی اولدیلر ؛ فقط تشبثلرنده موفق اوله مینجه شدت یوله صایدیلر . مثلاً
 اوزاق تقدیه نک آلتون قیمتی جائز اولدینی ، خزینهدن مخصصاتی ولان بالدیری جیبلا لمرک اغنیایار فندن
 احاشه ایدیلر چکی اعلان ایدلمش و برکامخالف حرکت ایدلره دهشتلی جزا تعیین اولمشه ده خزینه
 ینه بوش قالمشدی .

ارباب اختلال ، افراد آرمه سنده تقرر ایتش اولان بعض تحدیدات و قیودی رفع ایتدکن
 صوکره بونلر اوله دن اهنک و انتظامک مدیم الامکان اولدینی کوردکلرنده یکیلربی وضع ایتدیه
 قالمشیلر ؛ آنجق کیوتینی و سائر مجازات شدیدیه تهدیدی آلتندیه وضع ایدیان قیودک ، زمان ایله
 افرادک روحنه یواش یواش تلقین ایدیان حس انتظام قدر رسانت پیدا ایتدکلربی کوردیلر .
 ارکان اختلال تکامل بشری بی اکلایق ، اونک حقنده تبماتده بولتی ، آنخام ایدیان تدابیرک تولید
 ایده بیله جکاری نتایجی ملاحظه ایتک جهتلرینه هیچ ده اهمیت ورمیدیلر . بناء علیه ادعا ایدیلر بیلرکه ،
 حادثات اختلال ، عدم تغییر بر طاقم ایجاباتک نتایجی دکل [ژانوبن] لک وضع ایتدکلربی دساتیر
 محصولدر و ساحه وجوده جیهیمیه بیایلردی . عجباً اون آلتنجی [لونی] نک مشاورلری ، رأیلرنده
 اصابت ایتش و مجلس مؤسسات ، خلفک آثار غلیان و غیانه قارشو جبات کوستره ، ش اواسه
 ایدی ، اختلالک سیری بریطی اوله جقندی ؟ مقدرات تاریخیه نظریه سی ، اواسه اواسه حادثاتی
 غیر قابل اجتناب کوسترمک صورتیه تولید ایتدکلربی شدائد حقنده اسباب مخففه اعضار و اتیان
 همچون یارایه بیلر . فنونده ویا تاریخده اولسون مقدرات نظریه سک احتوا ایتدیکی جهلن غرق
 ایتک لازمدر . عالم شئون فن سایه سنده انحلال ایدن برچوق ایجابات ایله مالمال ایدی . ایتنه
 احاطک خاصه ممتازمسی بونلری اکلایق و درشته علانلرینی کسمکدر .

کریدی احمد ساقی